

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Ἀπό τήν Ἱστορία καί τήν Παράδοση τοῦ τόπου μας

* * *

ΚΩΣΤΑΣ ΣΠΑΝΟΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΝΟΣ ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΥ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΔΟΥΣΙΚΟΥ ΤΟ 1636

Ένας δραστήριος Θεσσαλός από τόν οικισμό Ἀδραμίσδι/Δραμίζι, τό σημερινό Κοτρώνι των Τρικάλων, ἐγκαταστάθηκε, ἄγνωστο πότε, στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου γύρω στά 1636 ἀπέκτησε δικό του κατάστημα, κοντά στή γέφυρα τοῦ Κυνηγοῦ. Πρόκειται γιά τόν μουμουντζή¹ (κηροποιός) Νικόλαο Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀφιερώσει καί ἀναθέσει τήν προστασία του στήν Παναγία («προσπλωμένο καί ἀφιερωμένο εἰς ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου»). Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο ἀποφάσισε νά προσφέρει ἀπό τό ἐνοίκιο τοῦ καταστήματος αὐτοῦ 1.000 ἄσπρα, ἐτησίως, στή γειτονική τοῦ χωριοῦ του Μονή τοῦ Δουσίκου (Ντοῦσκο). Μέ τά χρήματα αὐτά ἡ Μονή θά προμηθευόταν τό λάδι γιά τά καντήλια (λυχνοκαῖα) καί γιά κάθε ἄλλη βοήθεια, καθώς καί γιά τήν αἰώνια μνημόνευση τοῦ ὀνόματός του καί τῶν γονέων του.

Γιά τήν κατοχύρωση τοῦ ἀφιερώματός του ζήτησε καί ἔλαβε ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κύριλλο Β΄, τόν ἐκ Βεροίας², ἕνα γράμμα, τό ὁποῖο νά

¹ Μουμουντζής < τούρ. mumcu· κηροποιός, κηροπώλης.

² Πρόκειται γιά τή β΄ πατριαρχία του (1635-1636). Βλ. Μανουήλ Ἰ. Γεδεών, *Πατριαρχικοί Πίνακες*, Ἀθήναι 1996², 438-440.

βεβαιώνει την άφιξη των 1.000 άσπρων στη Μονή του Δουσίκου, για να αποτρέψει εκείνον που θα αποπειραθεί να ιδιοποιηθεί αυτό το άφιρωμα (άπελαύνοντος τόν όψέποτε βουληθέντα διασεΐσαι ταύτα καί αποξενώσαι).

Ό Οΐκουμενικός Πατριάρχης, θεωρώντας λογικό τό αίτημα του Ίωάννου (μή παριδῶσα, ἅτ' εύλογον καί φίλην θεῶ), ανταποκρίθηκε στό αίτημά του καί μέ τί σύμφωνη γνώμη τών συνοδικών αρχιερέων του χορήγησε τό σχετικό γράμμα, τόν Άπρίλιο του 1636. Χάρη σ' αυτό, ή δωρεά του Ίωάννου θά έχει κύρος καί θά αποτρέψει κάθε απόπειρα μετατροπής της (έχούσης τό κύρος, τό βέβαιον καί άμετάτρεπτον εις τόν έξής χρόνον).

Τά 1.000 άσπρα θά λαμβάνονται έτησίως στό έργαστήριό από αυτούς που τό ένοικιάζουν αυτοπροσώπως ή από τόν αντιπρόσωπο (επίτροπο) ή από τούς μοναχούς του Δουσίκου. Μέ τά χρήματα αυτά ή μονή θά αντιμετωπίζει τά έξοδά της (χρειώδη) καί οί μοναχοί θά μνημονεύουν, άπαραιτήτως, τό όνομα του δωρητή Νικολάου καί τών γονιών του. Εάν κάποιος από τούς διαδόχους καί κληρονόμους του, συγγενής τους ή ξένος, σκεφθεί, ζώντος του Νικολάου ή μετά τόν θάνατό του, να ανατρέψει την άφιξη και στερήσει τά χρήματα από τί Μονή του Δουσίκου καί τό μνημόσυνο του Νικολάου, όποιος καί άν είναι, άνδρας ή γυναΐκα, μικρός ή μεγάλος, θά είναι άφορισμένος, καταραμένος καί άσυγχώρητος. Εάν κάποιος βοηθήσει καί παρακινήσει κάποιον για την ανατροπή της άφιξεως, θά είναι καί αυτός άφορισμένος καί καταραμένος. Οί χριστιανοί ένοικιαστές του εργαστηρίου πρέπει να δίνουν πρόθυμα (εύγνωμόνως) τό ένοίκιο. Διαφορετικά, θά είναι καί αυτοί άφορισμένοι, καταραμένοι καί άσυγχώρητοι.

Τό πατριαρχικό συνοδικό γράμμα συντάχθηκε τόν Άπρίλιο του έτους 1635, ίνδικτιώνος δ'.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Ίσον του γράμματος του κύρ Νικολάου μουμεντζή

† Κύριλος ό εκ Βερροΐας έλέω θεού αρχιεπίσκοπος

Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καί Οΐκουμενικός Πατριάρχης

Άγαθόν τό αγαθοεργείν καί κατά θεόν ποιείν πάντας άπαντα. έπειδή τίνυν καί ό χρησιμώτατος άρχων κύρ Νικόλαος του Ίωάννου ό μουμεντζής, θεΐω ζήλω κινούμενος, έχων εργαστήριον κηροπώλικον νεωστί κτηθέν, πλησίον του

κάστρου παρά τήν γέφυραν τήν ἐν τῷ Κυνηγῷ, προσπλωμένον καί ἀφιερωμένον εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀφιερῶσατο δίδοσθαι ἀπό τοῦ ἐνοικίου τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ τῷ θεῷ καί σεβασμῷ μοναστηρίῳ τοῦ κυρίου καί θεοῦ καί σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ καλουμένῳ Ντούσικῳ, ἄσπρα χίλια ἐτήσια εἰς λυχνοκαΐαν καί εἰς ἄλλη βοήθειαν τοῦ μοναστηρίου, καί εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ διπνεκές καί τῶν γονέων αὐτοῦ, καί ἐδεήθη καί γράμματος ἡμετέρου τυχεῖν, βεβαιοῦντος μέν τήν ἀφιέρωσιν ταύτην τῶν ἀνωτέρων χρημάτων ἐπὶ τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ, ἐπιθυμοῦντος δέ καί πόρῳ ποῦ, ἀπελαύνοντος τόν ὀφείποντα βουληθέντα διασεῖσαι ταῦτα καί ἀποξενώσαι ἀπ' αὐτοῦ, τούτου χάριν καί ἡ μετριότης ἡμῶν τήν αἴτησιν αὐτοῦ μή παριδῶσα, ἅτ' εὖλογον καί φίλιν θεῷ, μετὰ καί τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καί συλλειτουργῶν, γράφει καί ἀποφαίνεται ἐν ἀγίῳ πνεύματι διὰ τοῦ παρόντος, ἵνα τῆς ἀφιερώσεως ταύτης τῶν χιλίων ἄσπρων τῶν ἀφιερωθέντων τῷ μοναστηρίῳ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τῷ καλουμένῳ Ντούσικῳ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λαρίσσης³, ἐχούσης τό κύρος, τό βέβαιον καί ἀμετάτρεπτον εἰς τόν ἐξῆς χρόνον.

Τά μέν χίλια ταῦτα ἄσπρα λαμβάνονται κατ' ἔτος παρὰ τῶν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ αὐτῷ κατὰ καιρούς εὐρισκομένων, ἢ δι' ἐαυτῶν, ἢ δι' οὗ ἐπιτρέχοντο ἂν ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, ἢ διὰ τῶν πατέρων τῆς μονῆς ταύτης, καί παρέχοντος ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καί καταδαπανῶνται εἰς τά χρειώδη αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος // τοῦ ἀφιερῶσαντος ταῦτα Νικολάου καί τῶν γονέων αὐτοῦ ἀπαραιτίτως, ὅς δ' ἂν τῶν διαδόχων αὐτοῦ καί κληρονόμων ἢ ἄλλων τινῶν συγγενῶν καί ξένων, βουλῇ ἐπὶ ζωῆς τούτου ἢ καί μετὰ θάνατον αὐτοῦ, τήν ἀφιέρωσιν ταύτην ἀνατρέψαι καί στερεῖσαι τά χρήματα τοῦ μή δίδοσθαι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τῷ καλουμένῳ Ντούσικῳ καί τό μνημόσυνον τοῦ ἀφιερῶσαντος ταῦτα καί τῶν γονέων αὐτοῦ κωλύσας, ἢ ἄλλο τί ἐναντίον καί ἐπιζήμιον διαπράξασθαι, ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ὢν ἢ γυνή, μικρός ἢ μέγας, ἀφωρισμένος ἔστω καί κατηραμένος καί ἀσυγχώρητος, καί ἄλυστος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καί ἐν τῷ μέλλοντι, ἐχέτω δέ καί τὰς ἀράς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καί ὀκτώ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καί τῶν λοιπῶν πασῶν ἁγίων συνόδων, καί τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος, οὕτως ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς καί μή ἄλλως γένοιτο ἐξ ἀποφάσεως. Ὅμοίως καί ὅστις ἄλλος βοηθήσει, καί συνηγορήσει, καί ἀναγκάσει, καί

³ Λόγῳ τῆς ἐγκατάστασης τοῦ μητροπολίτη τῆς Λάρισας στή Τρίκαλα, ἀναστάληκε ἡ λειτουργία τῆς Ἐπισκοπῆς Τρίκαλης, ἡ ὁποία ὑπαγόταν στή Μητρόπολη τῆς Λάρισας, τήν περίοδο 1318-1739.

παρακινήσει ἐπὶ ἀνατροπῇ τῆς ἀφιερώσεως ταύτης, καὶ ἐπὶ βλάβῃ καὶ ζημίᾳ τοῦ μοναστηρίου, κἀκεῖνος ἀφωρισμένος εἶη, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλυτος, μετὰ θάνατον, καὶ ταῖς ἀνωτέρω συνοδικαῖς καὶ πατρικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος.

Εἶπερ δέ καί οἱ κατὰ καιρούς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ αὐτῷ τοῦ κύρι Νικόλα, τῷ ὄντι ἐνταῦθα ἐν τῷ Κυνηγῷ παρὰ τὴν γέφυραν, εὕρισκόμενοι δι' ἐνοικίου χριστιανοί, παρέχοντες τό ἐνοίκιον εὐγνωμόνως καὶ εἰρηνικῶς, συγχωρεμένοι ἔστωσαν, δυστροποῦντες δέ καὶ κατακρατοῦντες ἐξ αὐτοῦ, ἢ ἄλλο τί ἐναντίον δρῶντες, ἀφωρισμένοι εἶησαν, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον. ἐπὶ γάρ τούτῳ ἐγράφη καὶ τῷ μοναστηρίῳ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τῷ Ντούσικῳ καλουμένῳ, εἰς μόνιμον τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει αχλς' ἐν μηνί Ἀπριλίῳ, Ἰνδ. δ'

ΠΗΓΗ: Vaticanus.gr 2420, φ. 25α-25β.